

Eva Brunne
Biskop

Visitationsstämma i Värmdö kontrakt
Söndagen den 18 mars 2018
Jungfru Marie bebådelsedag

Vänner!

Välkommen till visitationsstämma. Tack för intensiva och inspirerande dagar i Värmdö, Djurö, Möja och Nämndö, Gustavsberg-Ingarö, Boo, Nacka och Saltsjöbadens församlingar. Nu har vi fått fira en festgudstjänst med små och stora människor i den fantastiska miljön här på Artipelag. Vi har gjort det i bön och lovsång, med delandet av bröd och vin, som ett tecken på att vi hör ihop. Ni är en stor gemenskap i kontraktet. Sex församlingar. Här bor ca 142 000 människor. 86 000 av dem är kyrkotillhöriga. Vi är en stor gemenskap i Stockholms stift. Här bor 2 miljoner människor och 1 miljon tillhör Svenska kyrkan. Vi hör ihop i Svenska kyrkan med 6,1 miljoner medlemmar. Vi hör ihop i den lutherska kyrkofamiljen. 140 kyrkor i 79 länder som representerar 70 miljoner människor. Och så hör vi ihop i den världsvida kyrkan. I Kyrkornas Världsråd finns 350 medlemskyrkor i över 100 länder, representerande 500 miljoner människor. En svindlande känsla av den gemenskap som vi är del av. Alla dessa människor är viktiga för oss och vi är viktiga för dem. Vi är vänner.

Och så är vi kyrka där vi är. Något annat sätt finns det inte att vara kyrka, än just där vi är. Ni är bra på det. Den större gemenskapen är vår inspiration och styrkan i att vara kyrka i världen är ett svindlande härligt perspektiv.

Biskopsvisitationer duggar inte tätt. Värmdö visiterades senast 1993, Djurö, Möja och Nämndö 1997, Gustavsberg-Ingarö 2012, Boo 1985, Nacka 1994 och Saltsjöbaden 2000. Alltså är det hög tid nu. En visitation handlar om tillsyn dvs. råd, stöd och hjälp. Tillsynen handlar också om att kontrollera att allt sker i god ordning och efter Guds vilja. Den ger en möjlighet till ömsesidig inspiration och lika ömsesidigt lärande. En del formalia finns och det har skett genom förvaltningstillsyn i alla församlingarna. Det handlar om allt från kyrkobokföring, via vårdandet av de kyrkliga inventarierna till styrdokument av olika slag. Beskrivning av detta finns i särskilt protokoll. På några områden finns det utvecklingspotential, men i huvudsak sköter ni era åtaganden väldigt bra.

Varje visitation består av en planeringsfas tillsammans med församlingarna. Vi frågar: Vad är ni stolta över? Vad skaver? Vad behöver ni råd, stöd och hjälp i? Sedan kommer själva visitationsdagarna med många möten och samtal om det som ni vill visa oss,

inspirera oss med, rådgöra med oss om. Så småningom möts vi till en uppföljning med kyrkoherdar och kyrkorådens ordförande.

Detta ”vi” är visitationsteamet. Medarbetare på stiftskansliet. Dem vill jag nu presentera:

Lena Bergman, stiftsdiakon
Niclas Blåder, stiftsprost
Maria Bergstrand, biskopens adjunkt
Kajsa Lundell, biskopens sekreterare
Hanna Nyberg, stiftsadjunkt
Pär Sandberg, pressekreterare

Vi började i onsdags i **Djurö, Möja och Nämdö församling**. En gnistrande kall morgon firade vi mässa i Djurö kyrka med körer från öarna. Här hade körmedlemmar stigit upp tidigt, väldigt tidigt. Hackat loss båtar ur isen och kommit på plats. Det är ett annat liv än i innerstaden där tunnelbanan går var tredje minut. Uppskottade gångar ledde oss till kaffet i Kyrkstugan. Vi samtalade om skärgårdsförsamlingarnas situation. Liten befolkning på vintern. Under sommaren växer den tiofalt. Många ser skärgårdsförsamlingen som sin församling, även om de permanentbor någon annanstans. Öarna kräver båtresor och mycket av församlingens resurser. Inte märkligt att kyrkoavgiften är hög, kanske den högsta i Stockholms stift. Här behövs mer resurser och samverkan. Vi behöver stödja ett nätverkande mellan våra glesbygdsförsamlingar.

Vi fortsatte till **Gustavsberg-Ingarö församling** och ett besök på Lemshaga skola. Vi fick samtala med elever från elevrådet i årskurs 7-9 som fått del av församlingens erbjudande om Livskunskap. Rektor och lärare medverkade också. Både elever och ledning vittnade om att de fått en ny syn på kyrkan och att sammanhållningen i klasserna har ökat. På vår fråga till rektor Anna-Lena Bengtsson om det har ifrågasatts att skolan samarbetar med Svenska kyrkan, sa hon att det var en icke-fråga. Samarbetet har funnits i många år och utvecklas hela tiden.

I församlingsgården Kyrkettan fick vi vara med på After School. En fritidsverksamhet för barn 10-12 år som denna gång lyssnade på en spännande berättelse och sedan fick formulera sina önskningar och placera dem i Önsketrådet. Där fanns längtan efter botemedel mot sjukdomar, likabehandling och drömmen om att bli en popstjärna. Vi fortsatte till musikleis och sedan till körövning.

På kvällen åt vi soppa tillsammans med dem som kom för att hämta sin Matkasse. Insamlad mat från ortens affärer packas i kassar och delas ut till 40-100 personer per vecka med hjälp av volontärer.

På torsdagen fortsatte vårt besök i **Saltsjöbadens församling**. En väldigt tidig morgon på Grand Hotell och ett samtal mellan mig och ledarskribenten Maria Ludvigsson, Svenska Dagbladet, i en fullsatt frukostmatsal. Ämnet var kyrkans framtid i samhället. Den kunnige guiden Tommy Zakrisson ledde oss sedan in i mysterierna i Uppenbarelsekyrkan. Vi promenerade till församlingens heltidsförskola Nyckelpigan och mötte de 70 barnen och medarbetarna vid en sångstund. Vi fick respons från barnen redan dagen efter. Den lät så här: ”Igår kom biskopen Eva Brunne och hennes vänner på

besök. Hela Nyckelpigan samlades i Arken för att sjunga tillsammans med Linda och Thomas. Roligt, vi sjungde och dansade med Linda och Thomas. Vi pratade om vänskap, att man ska vara en bra kompis. Eva sjungde och dansade med oss, och hennes vänner sjungde och dansade med oss.”. En härlig recension av vårt besök.

Vi åt lunch med medarbetare och förtroendevalda och fick möjlighet till samtal om livet i församlingen.

Nästa besök var i **Värmdö församling** och aktivitetscentrumet Lyckebo som alldeles nyligen har tagits i bruk. Här möts äldre och yngre, nyanlända och etablerade. Vi började med en vandring till ord ur Dag Hammarskjölds Vägmärken och fick sedan en berättelse om verksamheten som nyligen kommit igång och planeras i Lyckebo. Ett öppet diakonalt centrum med samtalsmöjligheter, löpträning, parkour mm. En plats för kropp och själ i möten och inkludering. Nu väntar medarbetarna på leveransen cykelrikshan som ska möjliggöra projektet ”Rätten till vind i håret”, ett sätt för äldre att få komma ut och se sig om. Mycket sker i samverkan med Värmdö kommun. En del aktiviteter har möjliggjorts genom bidrag från Stockholms stift. Vi fick samtala med medarbetarna om de utmaningar som finns i arbetet med inkludering. Volontärer är möjliggörarna i verksamheten. Vi mötte barn i pysselverkstaden i Sommaro och barnkören som repeterade påskpsalmer. Dagen avslutades med ett middagssamtal på Sjölidén mellan förtroendevalda, kyrkoherdar och visitationsteamet.

Så blev det fredag och vi möttes på kyrkogården i **Boo församling**.

Kyrkogårdsföreståndaren Johan Dahlén visade ceremonilokalen Duvan som erbjuder rum för begravningsgudstjänster för andra trosbekännare, men också för borgerliga begravingar. Sedan en vandring i kyrkogårdens olika rum. Gamla och nya. Vi lärde oss två nya ord: lapidarium, en samling av gravstenar som bör bevaras även om gravarna har avslutats. Och så gabionmur som byggts av gravstenar som tagits ur bruk när gravrätter har upphört. Vackert och pietetsfullt. Det finns framtidsstänk på kyrkogården och nya begravnings seder utmanar.

Himmel och pannkaka väntade i Kyrkans Hus i Orminge. En gudstjänst med små och stora på temat bebådelsen. Därefter pannkaksfrossa.

Sist denna dag blev det samtal i Älta kyrka i **Nacka församling** kring arbetet med digital kommunikation. Filmer om församlingens verksamhet läggs ut på Youtube som en satsning på de inte så kyrknära medlemmarna. Leva & Existera på webben är ytterligare en strategisk satsning. Här ligger församlingen i framkant. Vi fick också bekanta oss med diakonhunden Mio. Diakonimedarbetarna väckte sedan frågor kring den profetiska diakonin och om nätverkandet i kommunen. Här finns utmaningar och ett gott arbete. Inte minst finns det stor kompetens bland medarbetarna för arbetet tillsammans med brukare och samarbetet med kommunens tjänstemän och politiker.

Ännu en viktig dag. Den avrundades med en etiopisk kaffeceremoni som leddes av Muntanza. Gott och värmande och en doft av kyrkans världsvida gemenskap som är så tydlig i Nacka.

Jag är så stolt över att vara biskop i Stockholms stift och få möta allt det ni är och gör i församlingarna i Värmdö kontrakt. Bara några exempel: Omsorgen om det viktiga kulturarv som de kyrkliga textilierna utgör och som ni i Djurö, Möja och Nämndö tar stort ansvar för. Det gedigna och uthålliga arbetet med Livskunskap i Gustavsberg-Ingårö. Den stabila och kristet tydliga förskolan Nyckelpigan i Saltsjöbaden. Det nya projektet med aktivitetscentrumet Lyckebo i Värmdö. Kyrkans Hus i Boo som kokar av all aktivitet när man kommer innanför dörrarna. Det strategiska kommunikationsarbetet i Nacka och det lika strategiska diakonala arbetet. Mycket mer skulle kunna nämnas. Överallt andas allt, och verkligen överallt, av samverkan över församlingsgränser och inte minst med kommunerna. Ni har lagt grunden för det i församlingarna, men också en eloge till kommunföreträdare som ser samverkansvinsterna och arbetar för det.

Det finns inget som är så bra att det inte kan bli ännu bättre. Därför några reflektioner kring sådant som ni – och vi i stiftsorganisationen - behöver arbeta med.

Skärgårdsglädjen och skärgårdsproblematiken blev påtaglig redan första dagen. Det är vårt stifts glesbygd. Stora områden och få människor. Här ska kyrkan också kunna fungera som kyrka fullt ut. På vintern med de bofasta och med den stora befolkningsökningen på sommaren. Ekvationen går inte ihop. Varken när det gäller kyrkoavgift eller personalresurser. Det finns många engagerade lekmän och kvinnor, men det behövs mer. Kyrkan är tryggheten när skolor läggs i malpåse och isen hindrar de enkla vägarna till gemenskap. Jag avser att ta initiativ till en samling med stiftets glesbygds- och skärgårdsförsamlingar. Även om allt inte är öar med vatten som kommunikationsvägar, så delar glesbygdsförsamlingarna det faktum att de sommarboende ibland är tiofalt fler än de vinterboende. Människor som inte betalar kyrkoavgift just där, men förväntar sig kyrkans närvaro. Kanske ska stiftsstyrelsen väcka frågan om församlingssammanläggningar för att resurserna ska kunna delas, arbetsgemenskaperna bli större och professionaliteten komma alla tillgodo. Kanske ska vi från stiftsorganisationen personalförstärka under sommarmånaderna?

De diakonala utmaningarna är stora i era församlingar. Ni tar genomgående ett stort ansvar. Nöden är oändlig. Och när den är det, så är det lätt att jobba på i hastig takt för att lindra nöden. Ta er tid med att reflektera över diakonins uppdrag och möjligheter. Ni har god kompetens i alla församlingarna och kan stödja varandra i reflektionen. Som kyrka ska vi vara ett komplement till samhällets ansvar, inte ett fundament. Samla er till reflektion kring bidragsgivande. Ska vi ge ekonomiskt bidrag till de fattiga? Hur ska vi i så fall göra det? Varför ska vi göra det? Hur mycket ska vi ge? Frågor som alltid är viktiga att reflektera kring och ni har varandra och kan dela varandras erfarenheter. Dra nytta av varandra.

Ledarskapet. Jag blir stolt och glad när jag ser hur ni kyrkoherdar arbetar tillsammans under god ledning av kontraktsprosten Elisabeth Ström. Olika i församlingarna och så möts ni för att dela. Medvetna om att styrkan ligger i olikheterna, inte i likheterna. Det finns en medvetenhet om vikten av att ha koll på styrning och ledning i församlingarna. Förtroendevalda styr och kyrkoherden leder. Ni kan stödja varandra ytterligare i detta. Dela varandras verkligheter. Ni som kyrkoherdar, men också ni som förtroendevalda. Det är alldeles självklart att kyrkoherdarna möts i kontraktsgemenskapen. Det kan bli lika

självkänt att mötas som förtroendevalda. När vi möttes till gemensam måltid i torsdagskväll märktes det att viljan till möten mellan förtroendevalda finns. Så sätt igång!

Om vi gjorde lite mindre skulle vi utträta mer. Denna mening finns nästan alltid med i visitationstalen. För att vi har så engagerade medarbetare och lika engagerade förtroendevalda. Det är viktigt att vi gör, att det blir verkstad, men det är lika viktigt att vi då och då stannar upp, tar tid för reflektion, funderar över vad vi kan avsluta när vi har nya projekt på gång. Funderar över hur vi är kyrka. Där vi är och ingen annanstans. Funderar hur vi är medarbetare och förtroendevalda som håller i längden.

Nu säger jag och visitationsteamet ett stort och varmt tack för dagar av inspiration och möten. Tack för bönens gemenskap. Och inte minst tack för maten. Husmödrar, vaktmästare och volontärer som försett oss med mat, kaffe, kakor och frukt i rättan tid. Ett särskilt och varmt tack till er. Det har varit kallt, men bara utomhus!

Så fortsätter vi som möjligheternas kyrka, möjligheternas kontrakt, möjligheternas församlingar. Burna av den Gud som är barmhärtighet. Som finns med i allt vi gör, ber och vill. Den Gud som är överraskningens Gud och gör sig känd så inte minst när han närmar sig Maria med uppdraget att ge liv åt Jesus. Detta ska vi berätta om. Om och om igen. I alla våra sammanhang. I alla våra möten. Det är vårt stora uppdrag. I stolthet över vår kyrka fortsätter vi i nådens år 2018 och många år framöver. Tack och amen!

Eva Brunne
biskop